

**Samarqand davlat universitetning Kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 4-bosqich Filologiya va tillarni o'qitish o'zbek tili yo'nalishi talabalariga bahorgi semestr uchun « Pragmalingvistika» fanidan yakuniy nazorat savollari**  
**Imtihon shakli: yozma**

| №  | Mavzu                         | <b>1-QISM</b><br>“OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi). | <b>2-QISM</b><br>“ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi). | <b>3-QISM</b><br>“MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi). | <b>4-QISM</b><br>qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi). | <b>5-qism</b><br>“QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi). |
|----|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | Til tizimi va nutqiy faoliyat | 1. Pragmalingvistika fanining predmeti, uni o'rganishning nazariy-metodologik asoslari, manbalari va ahamiyatini izohlang. (Tayanch tushunchalar:                                           | 1.Nutqiy faoliyat haqida ma'lumot bering.                                                                                                                                                    | 1.Nutq faoliyatining muvaffaqiyatli bo'lish sharoiti, o'rinli, maqbul bo'lishi va ifoda samaradorligi haqida ma'lumot bering.                                                                                   | 1.Tilshunoslikning qaysi bo'limi tarkibidan lingvistik pragmatika ajralib chiqqan? U haqida ma'lumot bering.                                                                                                                                 | 1.Ifodaning eksplitsit va implitsit ma'nolarini izohlang.                                                                                                                                                                                                                  |

|    |                                                 |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                            |                                                                                    |                                                                       |                                                                                      |
|----|-------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|    |                                                 | predmeti, obyekti)                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                            |                                                                                    |                                                                       |                                                                                      |
| 2. |                                                 | 2.Kommunikativ-pragmatik yo‘nalishning shakllanishi haqida ma’lumot bering.                                                                                                                | 2.Paradigma tushunchasi haqida fikringizni bildiring ( lisoniy paradigma, antropotsentrik paradigma)                                       | 2.XXI asr lingvistik paradigmalar almashinuvi davridir ekanligini izohlang.        | 2.Kommunikativ tilshunoslik haqida ma’lumot bering.                   | 2.Muloqot sistemasi birliklarib haqida ma’lumot bering.                              |
| 3. |                                                 | 3.Zamonaviy tilshunoslik muammolari haqida fikringizni bildiring ( lingvokulturologiya, lingvopragmatika, sotsiolingvistika, lingvokognitologiya, korpus tahlil, kompyuter lingvistikasi ) | 3.Funksional ( diskurs, lisoniy birliklar) va yashirin (muloqot xulqi me’yorlari, muloqot odobi) pragmalingvistika haqida ma’lumot bering. | 3.O‘zbek substansial-pragmatik yo‘nalishi haqida ma’lumot bering.                  | 3.Bilvosita nutqiy akt haqida ma’lumot bering.                        | 3.Bilvosita nutqiy aktlarning ifoda va mazmun doiralarini izohlang.                  |
| 4. |                                                 | 4.Kommunikatsiyaning asosiy sharti nima? (Propozitsiya va referensiya)                                                                                                                     | 4.Til va tafakkur tushunchalarini bog‘liqligini tushuntiring.(Til va tafakkur)                                                             | 4. Til va nutqning vazifalarini misollar yordamida farqlab bering.                 | 4.Til va nutqni farqlab bering.                                       | 4.Sotsiopragmatikada hurmat kategoriyasini misollar yordamida tushuntiring.          |
| 5. | Muloqot sistemasi va uning xususiyatlari haqida | 5.XX asrning 20-30 yillarida Amerika va Evropada pragmatizm g‘oyalarining keng targ‘iboti boshlanish davri. (Ch.Pirs, R.Karnap, Ch.Morris, L.Vitgenshteyn)                                 | 5. Lingvistik pragmatikaning shakllanishi haqida ma’lumot bering.(Semantik nazariya. Pragmatik nazariya)                                   | 5.Lisoniy birliklarning pragmatik mazmunini shakllantiruvchi hodisalarni izohlang. | 5.Semantika va pragmatika munosabati masalasi haqida ma’lumot bering. | 5.Pragmatik ma’no ko‘chishi haqida ma’lumot bering.                                  |
| 6. |                                                 | 6.Pragmalingvistika yo‘nalishlari haqida fikringizni bildiring. (kommunikatsiya,                                                                                                           | 6. Ch.Pirs - pragmatikaning asoschisi sifatida.(Semiozis.                                                                                  | 6.Ch.Morris ta’limoti haqida ma’lumot bering.                                      | 6.F.de Sossyur ta’limoti haqida ma’lumot bering.                      | 6.Pragmatika atamasi dastlab tilshunoslik faniga kim tomonidan qachon olib kirilgan? |

|     |                               |                                                                                                                                                                |                                                                                                      |                                                                   |                                                                                      |                                                                              |
|-----|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
|     |                               | pragmatika, konsepsiya, funksional pragmalingvistika, yashirin pragmalingvistika)                                                                              | Reprezentamen. Interpretator)                                                                        |                                                                   |                                                                                      |                                                                              |
| 7.  | Diskurs haqida                | 7.Diskurs haqida ma'lumot bering.(lisoniy, shaxsiy va vaziyat omil)                                                                                            | 7.Baho va diskurs munosabati haqida fikringizni bayon qiling. ( Baho va diskurs)                     | 7. Diskursning turlari haqida ma'lumot bering.                    | 7.Deyktik vositalar haqida ma'lumot bering.                                          | 7. Implikatura atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.        |
| 8.  |                               | 8.Kommunikativ va informativ mazmun haqida ma'lumot bering.(Kommunikativ va informativ mazmun)                                                                 | 8.Muloqot sistemasi unsurlari haqida ma'lumot bering. (Shaxs unsuri. Vaziyat unsuri. Lisoniy unsur.) | 8.Deyktik iboralarga misollar keltiring.                          | 8.Muloqot sistemasi haqida ma'lumot bering.                                          | 8. Eksplikatura atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.       |
| 9.  |                               | 9.J.Jovliyev asarlarida sotsial deyksis                                                                                                                        | 9.A.Oripov she'riyatida diskurs                                                                      | 9.Baho tushunchasi va uning mohiyati haqida ma'lumot bering.      | 9. Muloqot strukturasi haqida ma'lumot bering.                                       | 9.Semantik va pragmatik pressupozitsiyani misollar yordamida tushuntiring.   |
| 10. | Diskurs va baholash faoliyati | 10.Intensiyani ifodalovchi fe'llarning kuchi va intensivligiga ko'ra turlari haqida ma'lumot bering. (Lokutiv fe'llar. Perlokutiv fe'llar. Illokutiv fe'llar.) | 10. Matnning pragmatik xususiyati haqida ma'lumot bering.                                            | 10.Diskursning tuzilishini misollar yordamida tushuntiring.       | 10.Diskurs strukturasi haqida ma'lumot bering.                                       | 10. Ichki nutqiy akt strategiyasi haqida ma'lumot bering.                    |
| 11. | Diskurs strukturasi           | 11.Diskurs strukturasi Adresant (so'zlovchi) ning o'rni haqida ma'lumot bering. (                                                                              | 11. Shaxs deyksisining uch qismi haqida ma'lumot bering.                                             | 11. Emotsiya deyksisining ko'rsatkichlari haqida ma'lumot bering. | 11. Zamon deyksisining temporal mazmun ifodasining manbalari haqida ma'lumot bering. | 11.Deyktik markaz tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. |

|     |                                    |                                                                                                                  |                                                                                                                                          |                                                                                                |                                                                                                                        |                                                                              |
|-----|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                    | Diskurs, Adresant (soʻzlovchi) )                                                                                 |                                                                                                                                          |                                                                                                |                                                                                                                        |                                                                              |
| 12. | Kommunikativ maqsad va baho        | 12.Kommunikativ intensiya (maqsad, moʻljal, niyat) tushunchasi va uning mohiyati haqida maʼlumot bering.         | 12.Kommunikantlarning nutqiy aktlari ( iltimos, buyruq, tavoze, murojaat kabilar) nolisoniy (pragmatik) omillar sifatida.                | 12.Kommunikativ intensiya va baho munosabatini izohlang.                                       | 12.Nutqiy reaksiya tiplari haqida maʼlumot bering.                                                                     | 12.Shaxs deysisi tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.  |
| 13. | Kommunikativ strategiya va taktika | 13.Kommunikativ strategiya va taktika tushunchalari haqida maʼlumot bering. (Kommunikativ strategiya va taktika) | 13.Kommunikativ maqsad va kommunikativ strategiya tushunchalari haqida maʼlumot bering. (Kommunikativ maqsad va kommunikativ strategiya) | 13.Kommunikativ faoliyat tavsifining tayanch nuqtasi faoliyat tushunchasi ekanligini izohlang. | 13.Lisoniy imkoniyat muloqot ishtirokchilarining oʻzaro munosabatini harakatga keltiruvchi vosita ekanligini izohlang. | 13. Makon deysisi tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. |
| 14. | Nutq vaziyati.                     | 14. Nutq vaziyati tushunchasi haqida maʼlumot bering. (Nutq vaziyati )                                           | 14.Kommunikativ intensiya haqida maʼlumot bering. (Kommunikatsiya. Kommunikativ intensiya. Intensiya ifodasi)                            | 14.Intensiya moʻljali haqida maʼlumot bering.                                                  | 14.Nutqiy muloqot komponentlari haqida maʼlumot bering.                                                                | 14. Zamon deysisi tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. |
| 15. | Nutqda shaxs omili                 | 15.Nutq faoliyati va lisoniy shaxs tushunchasi haqida maʼlumot bering. (Nutq faoliyati va lisoniy shaxs)         | 15. Lisoniy shaxs va kommunikativ shaxsning oʻzaro munosabatini izohlang. (Lisoniy shaxs va kommunikativ shaxs)                          | 15.Tilning voqelanishida inson omilini aniqlashga turli yondashuvlar haqida maʼlumot bering.   | 15.Shaxs va lison. Shaxs va nutq. Shaxs va vaziyat. Shaxs va shaxs munosabatlarini tushuntiring.                       | 15. Inklyuzivlik atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.      |
| 16. |                                    | 16.«Gap», «ifoda», «nutqiy akt» tushunchalarining oʻzaro munosabatini izohlang. («Gap», «ifoda», «nutqiy akt»)   | 16.Pragmatik kompetensiya tushunchasini izohlang.                                                                                        | 16.Madaniy kompetensiya tushunchasini izohlang.                                                | 16. Lisoniy kompetensiya tushunchasini izohlang.                                                                       | 16. Shaxs deysisini ifodalovchi iboralarga misol keltiring.                  |
| 17. | Nutqiy aktning                     | 17. Jon Ostinning                                                                                                | 17. Bexabitivlar haqida                                                                                                                  | 17.Nutqiy aktlar,                                                                              | 17.Nutqiy akt                                                                                                          | 17.Diskurs deysisi                                                           |

|     |                                                                      |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                     |                                                                                        |                                                                                                      |                                                                                  |
|-----|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
|     | nazariy muammolari. Illokutiv aktlar va ularning tasniflanishi.      | nutqiy akt nazariyasi haqida ma'lumot bering. (Oksford, 1955)                                                                                                 | ma'lumot bering. (nutqiy etiket akti: tashakkur bildirmoq, <i>kechirim so'ramoq, maqtamoq, tanqid qilmoq</i> )                                      | ularning turlari haqida ma'lumot bering.                                               | tuzilishi haqida ma'lumot bering.                                                                    | tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.                       |
| 18. |                                                                      | 18.Komissivlar haqida ma'lumot bering. (va'da akti: va'da bermoq, <i>ma'qullamoq, qo'llab-quvvatlamoq</i> )                                                   | 18.Ekzersitivlar haqida ma'lumot bering. (istak, maslahat berish, buyruq berish, ogohlantirish akti: buyurmoq, <i>bo'shatmoq, maslahat bermoq</i> ) | 18.Nutqiy akt tushunchasi haqida ma'lumot bering.                                      | 18.Substansial-pragmatika va kommunikativ maqsadning ifodalanishini izohlang.                        | 18. Emotsional deysis tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. |
| 19. |                                                                      | 19.Verdiktivlar haqida ma'lumot bering. ("hakamlarga" oid nutqiy harakatlar (hukm chiqarish akti: <i>oqlamoq, sud qilmoq, aybdor hisoblamoq, hal qilmoq</i> ) | 19.Lokutiv akt tushunchasini izohlang. (fonetik, fatik, retik)                                                                                      | 19. Intensional tahlil haqida ma'lumot bering.                                         | 19.. Nutqiy akt mazmuni lisoniy va nolisoniy xususiyatlar umumlashmasidan iboratligini tushuntiring. | 19. Sotsial deysis tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.    |
| 20. |                                                                      | 20. Illokutiv akt tushunchasini izohlang. (kommunikativ maqsadni bayon etish akti)                                                                            | 20.Perlokutiv akt tushunchasini izohlang. (nutq adresatiga ta'sir ko'rsatish akti)                                                                  | 20.Nutqiy akt nazariyasining pragmalingsvistik ta'limotda tutgan o'rnini tushuntiring. | 20.D.Frank "Pragmatikaning yetti aybi" ma'ruzasi mazmunini izohlang.                                 | 20.Lokutsiya atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.              |
| 21. | H.Grays ta'limoti: maksima - tamoyillar. Hurmat tamoyili. Lingvistik | 21.Hamkorlik tamoyili haqida ma'lumot bering.(H.Grays)                                                                                                        | 21.Hurmat tamoyili haqida ma'lumot bering. (J.Lich, R.Lakoff)                                                                                       | 21. Hurmat tamoyili muloqot kechishini ta'minlovchi asosiy manba ekanligini izohlang.  | 21.Sotsiopragmatika da hurmat kategoriyasini tushuntiring.                                           | 21. Illokutsiya atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.           |
| 22. | belgining til sathlariaro munosabati .                               | 22. P.Grays ta'limoti: maksima-tamoyillari haqida                                                                                                             | 22. J.Lich hurmat tamoyilining qoidalari xususidagi fikrlari                                                                                        | 22.Pragmalingsvistik a fanining asosiy tushunchalari haqida                            | 22. Alisher Navoiy lirikasida presuppozitsiyasini                                                    | 22. Perlokutsiya atamasini izohlang va misollar yordamida                        |

|     |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                |                                                                        |                                                                                                         |                                                                                     |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                                                                                                                 | ma'lumot bering.<br>(H.Grays, miqdor tamoyili, sifat tamoyili, mavzuga oidlik tamoyili, muloqot uslubi tamoyili)                                                                        | haqida ma'lumot bering.<br>(Xushmuomalalik. Himmat, olijanoblik. Ma'qullash. Kamtarlik. Rizolik. Xush ko'rish, yoqtirish)                                      | ma'lumot bering.                                                       | misollar yordamida tushuntiring.                                                                        | tushuntiring.                                                                       |
| 23. | Til ta'limi va pragmalingvistika. Pragmalingvistik tahlil asoslari. Sotsiopragmatik va etno-sotsiopragmatik tahlil asoslari.    | 23.Ekaspozitivlar haqida ma'lumot bering (tushuntirish, izoh berish akti: tasdiqlamoq, inkor qilmoq, <i>xabar bermoq, taxmin qilmoq, so'zlam</i> oq)                                    | 23.Pragmalingvistika tahlili turlari haqida ma'lumot bering ( <i>Sotsiopragmatik va etno-sotsiopragmatik, etnopr</i> gama <sup>l</sup> in <sup>v</sup> istika) | 23. Ona tili ta'limining bosh maqsadi haqida ma'lumot bering.          | 23.Til qurilishi va til ta'limi haqida ma'lumot bering.                                                 | 23. Propozitsiya atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.             |
| 24. |                                                                                                                                 | 24. Sotsiopragmatika tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. ( <i>Sotsiopragmatika</i> )                                                                             | 24. Etno-sotsiopragmatika tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. ( Etno-sotsiopragmatika )                                                 | 24.Publ <sup>i</sup> tistik diskurs haqida ma'lumot bering.            | 24.She'riyat diskursi haqida ma'lumot bering.                                                           | 24. Pressupozitsiya atamasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.          |
| 25. |                                                                                                                                 | 25.Etnopr <sup>g</sup> ama <sup>l</sup> in <sup>v</sup> istika tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. (Etnopr <sup>g</sup> ama <sup>l</sup> in <sup>v</sup> istika) | 25.Alisher Navoiy ijodida Husayn Bayqaro lisoniy shaxs sifatida.                                                                                               | 25.Lug'at birliklarning pragmasematnik talqini haqida ma'lumot bering. | 25.Numerativ so'zlar pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring. | 25. Fonopragmatik talqin tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring. |
| 26. | Etnopr <sup>g</sup> ama <sup>l</sup> in <sup>v</sup> istika kada lakuna muoammosi. So'z turkumlarining pragmatik xususiyatlari. | 26.Nutqda kanselyarizlarning pragmatik xususiyatlarini tushuntiring.                                                                                                                    | 26.Nutq samarasi va vaziyat muvofiqligini tushuntiring.                                                                                                        | 26. Lakuna tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.  | 26.Otlarning pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.         | 26.Leksopragmatika tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.       |
|     | Mstaqil ta'lim                                                                                                                  | 27.Reklama matnining                                                                                                                                                                    | 27.Olmoshlarning pragmatik xususiyatlari                                                                                                                       | 27.Sifatlarning pragmatik                                              | 27. Fe'llarning pragmatik                                                                               | 27. Morfopragmatika tushunchasini izohlang                                          |

|    |                |                                                                                                                     |                                                                                                      |                                                                                                    |                                                                                                                                                  |                                                                                                             |
|----|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 27 |                | pragmalingvistik tahlili haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.                                 | haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.                                           | xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.                           | xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.                                                                         | va misollar yordamida tushuntiring.                                                                         |
| 28 | Mstaqil ta'lim | 28. Yordamchi so'zlarning pragmalingvistik tahlili haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.       | 28. Taqlidlarning pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring. | 28.Modallarning pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring. | 28.Undovlarning pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.                                               | 28. Pragmasintaktik talqin tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.                       |
| 29 | Mstaqil ta'lim | 29.Qo'shma gaplarning pragmatik xususiyatlari haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring.            | 29.Tomas Kun va uning rivojlanish nazariyasi haqida ma'lumot bering.                                 | 29.Nutqiy akt nazariyasi haqida J.Lich qarashlari haqida ma'lumot bering.                          | 29.Kichraytish ma'nosini bildiruvchi qo'shimchalarning pragmatik xususiyatlarini misollar yordamida izohlang.                                    | 29. Erkalash ottenkasini beradigan qo'shimchalarning pragmatik xususiyatlarini misollar yordamida izohlang. |
| 30 | Mstaqil ta'lim | 30.Intpaduktiv munosabat birliklarning pragmatik talqini haqida ma'lumot bering va misollar yordamida tushuntiring. | 30.N.Norqobilov asarlarida implekatura tushunchasini izohlang va misollar yordamida tushuntiring.    | 30.Sonlardagi ramziylikni ifodalanishining pragmatik xususiyatlarini misollar yordamida izohlang.  | 30.Kuchaytiruv, kattalashtirish, ulug'lash, tantanavorlikni ifodalovchi qo'shimchalarning pragmatik xususiyatlarini misollar yordamida izohlang. | 30. Uchun ko'makchisining pragmatik xususiyatlarini misollar yordamida izohlang.                            |

